

RP 121/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om Rättspolitiska forskningsinstitutet och av 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om Rättspolitiska forskningsinstitutet ändras. Enligt förslaget ska forskningsinstitutet anslutas till Helsingfors universitet och dess namn ändras till Institutet för kriminologi och rättspolitik. Institutets uppgifter ska i huvudsak förbli oförändrade och dess personal ska övergå i anställning vid Helsingfors universitet. Syftet med sammanslagningen är att stärka den kriminologiska och övriga rättspolitiska forskningen.

I lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet görs en uppdatering av institutets namn.

Propositionen hänför sig till statens budgetproposition för 2015 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft vid ingången av 2015.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	3
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	4
3.1 Ekonomiska konsekvenser	4
3.2 Konsekvenser för myndigheterna	5
3.3 Konsekvenser för personalen	5
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	6
5 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	7
DETALJMOTIVERING	8
1 LAGFÖRSLAG	8
1.1 Lag om Rättspolitiska forskningsinstitutet	8
1.2 Lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet	11
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	11
3 IKRAFTTRÄDANDE	11
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT BEHANDLINGSORDNING	11
LAGFÖRSLAG	14
Lag om ändring av lagen om Rättspolitiska forskningsinstitutet	14
Lag om ändring av 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet	16
BILAGA	17
PARALLELLEXTER	17
Lag om ändring av lagen om Rättspolitiska forskningsinstitutet	17
Lag om ändring av 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet	22

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

Enligt 1 § i lagen om Rättspolitiska forskningsinstitutet (1139/2007) finns för rättspolitisk forskning Rättspolitiska forskningsinstitutet som är verksamt inom justitieministeriets förvaltningsområde. Forskningsinstitutet har bland annat till uppgift att bedriva oberoende rättspolitisk forskning med beaktande av justitieministeriets och samhällets informationsbehov, följa de rättsliga förhållandena och brottsligheten samt utföra analyser och rapportera om utvecklingen inom dessa områden samt upprätthålla de forskningsregister som behövs för utförandet av de uppgifter som föreskrivs i lagen.

Kännetecknande för forskningen som bedrivs vid institutet är att en samhällsvetenskaplig och en rättslig granskningsvinkel förenas i den. Forskningsinstitutet producerar grundläggande information om brottslighet och rättsförhållanden som grund för den rättspolitiska planeringen och beslutsfattandet inom området. Det bedriver som enda statliga forskningsinstitut grundforskning kring brottspåföljder, rättspraxis och återfallsbrottslighet liksom kriminologisk grundforskning. Dessutom bedriver institutet bland annat forskning i anslutning till domstolar och rättsväsendet, rättsliga problem och lagstiftning och genomför uppföljnings- och bedömningsundersökningar av författningsprojekt. Institutet bedriver även forskning om brottskarriärer och utarbetar effektutvärderingar och prognoser i anslutning till kostnaderna för det straffrättsliga systemet.

Förutom den grundläggande forskningen tillgodoser en betydande del av forskningsinstitutets verksamhet de bestående behoven av information och uppföljning inom justitieministeriets förvaltningsområde. En grundläggande uppföljning av brottsituationen har ingått i institutets huvudsakliga uppgifter allt sedan det grundades.

Skötseln av forsknings- och uppföljningsuppgifterna förutsätter att det upprätthålls bestående kunskapsreserver och uppföljningssystem. Till dessa uppföljningssystem hör till exempel den nationella offerforskningen som bedrivits sedan 1980, ungdomsbrottslighets-

enkäter, systemet för uppföljning av brott mot liv och forskningen kring brott som riktar sig mot företag. Förutom enkät- och intervjumaterial förvaltar forskningsinstitutet ett forskningsregister över brott och påföljder. Registret omfattar bland annat uppgifter om brott som kommit polisen till kännedom, brottsdomar och strafforder.

Närmare bestämmelser om institutets verksamhet finns i statsrådets förordning om Rättspolitiska forskningsinstitutet (1241/2007). Enligt 24 § 28 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) är uppgifter som Rättspolitiska institutet samlar in för forsknings- och uppföljningsändamål sekretessbelagda myndighetshandlingar.

År 2012 uppgick forskningsinstitutets helhetsfinansiering till totalt 1,7 miljoner euro, av vilken budgetfinansieringens andel utgjorde tre fjärdedelar. Med extern finansiering fullföljs samfinansierade projekt vilka särskilt justitieministeriet finansierar. Antalet personer som arbetar vid forskningsinstitutet varierar mellan 20 och 30.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

Syftet med propositionen är att förstärka den kriminologiska och övriga rättspolitiska forskningen genom att slå samman Rättspolitiska forskningsinstitutet med Helsingfors universitet i form av Institutet för kriminologi och rättspolitik. Propositionen är en del av statsrådets principbeslut om en totalreform av forskningsinstitutet och forskningsfinansieringen som gavs den 5 september 2013. Enligt principbeslutet förstärks den kriminologiska och övriga rättspolitiska forskningen när Rättspolitiska institutet slås samman med Helsingfors universitet och bildar ett särskilt institut eller en särskild enhet som baserar sig på ett riksomfattande specialuppdrag. Helsingfors universitet förordnas ett riksomfattande specialuppdrag som går ut på att bedriva kriminologisk och övrig rättspolitisk forskning.

Syftet med propositionen är att stärka mångvetenskaplig, högklassig och samhällsrelevant forskning och att frigöra resurser från forskningens stödtjänster och fasta strukturer till forskningsverksamhet.

Lagen om Institutet för kriminologi och rättspolitik behövs för att institutets nuvarande rättigheter till information och skyldigheter att förvalta register ska kunna bevaras. Institutet kommer enligt förslaget att även efter att ha införlivats med Helsingfors universitet ha riksomfattande specialuppdrag i anslutning till uppföljningen av brottsförhållandena och brottsligheten samt dess kontrollsystem. I och med övergången är institutet administrativt en del av Helsingfors universitet som är en självständig offentlighetsjuridisk person. Forskningsinstitutets uppföljnings- och registreringsuppgifter är i fortsättningen offentliga uppgifter som ska regleras i lag. Eftersom avsikten är att uppgifterna bevaras ska de fortfarande regleras i lag.

Till följd av forskningsinstitutets lagstadgade uppgifter föreslås i regeringens proposition att lagen ska omfatta bestämmelser om institutets administrativa ställning, uppgifter, ledning och rättigheter till information. För att fullgöra institutets lagstadgade uppgifter är syftet att trygga institutets ställning så att de lagstadgade uppgifterna och särskilt de sekretessbelagda uppgifternas förtrolighet fortfarande ska kunna iakttas. Om detta inte preciseras i lag kan det till följd av universitetslagen (558/2009) och universitetets instruktion uppstå oklarheter kring forskningsinstitutets ställning och uppgifter. I fråga om uppföljning och registrering tillämpas på institutet de allmänna förvaltningslagarna och i fråga om tjänsteansvaret bestämmelserna i 40 kap. i strafflagen, till exempel om brott mot tjänsthemlighet.

Enligt 123 § i grundlagen är universiteten självständiga i den utsträckning som lagen preciserar. Bestämmelsen innebär att det är universitetets och inte statens allmänna förvaltningsmyndigheter som under beaktande av vissa begränsningar beslutar om universitetets interna förvaltning (se RP 1/1998 rd). Bestämmelser som är centrala med tanke på universitetens förvaltning, organisation och verksamhet ska utfärdas genom lag. Självstyrelse innebär en viss avskildhet och ett visst

oberoende från statens styrnings- och övervakningsförhållanden. Syftet är inte att föreslå bestämmelser som står i strid med grundlagen eller universitetslagen. Av den här anledningen har institutet enligt förslaget en direktion, som är ett organ inom Helsingfors universitet, men i vilken utomstående expertis vid behov är representerad. Närmare bestämmelser om direktionen ska ingå i instruktionen.

Med tanke på bestämmelsen är Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (dataskyddsdirektivet) betydande. Enligt artikel 8 punkt 5 i direktivet får behandling av uppgifter om lagöverträdelse, brottmålsdomar eller säkerhetsåtgärder endast utföras under kontroll av en myndighet eller - om lämpliga skyddsåtgärder finns i nationell lag - med förbehåll för de ändringar som medlemsstaterna kan tillåta med stöd av nationella bestämmelser som innehåller lämpliga och specifika skyddsåtgärder. Det är emellertid inte tillåtet att föra fullständiga straffregister utom under övervakning av en offentlig myndighet. Institutet ska när det gäller registerförvaltning av brott och dombeslut vara en sådan offentlig myndighet som avses i direktivet.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

Finansieringen av Rättspolitiska forskningsinstitutet överförs i sin helhet på Helsingfors universitet. Samtidigt förstärks resurserna för rättspolitisk forskning med 500 000 euro som samlas in av statens forskningsinstitut.

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar universiteten basfinansiering på kalkylerade grunder och på basis av övriga utbildningsmål och vetenskapspolitiska mål (bland annat riksomfattande specialuppdrag). Syftet är att Helsingfors universitet årligen utgående från det specialuppdrag som Institutet för kriminologi och rättspolitik utför anvisas finansiering för skötseln av institutets uppgifter. Finansieringen motsvarar Rättspolitiska forskningsinstitutets finansieringsnivå för

2015 utökat med tidigare nämnda 500 000 euro och med beaktande av eventuella ändringar av finansieringsramen. I finansieringen som baserar sig på det specialuppdrag som Institutet för kriminologi och rättspolitik utför beaktas särskilt institutets uppgift som samhällspåverkare, institutets uppföljningsuppgifter samt insamlingen och upprätthållandet av informationsmaterial. Universitetet allokera den finansieringsandel som bestäms utifrån de riksomfattande uppgifterna för genomförande av institutets verksamhet. Om finansieringen ändras är syftet att undervisnings- och kulturministeriet hör justitieministeriet för samordningen av målen och finansieringen.

3.2 Konsekvenser för myndigheterna

Syftet med propositionen är att förstärka den kriminologiska och övriga rättspolitiska forskningen samt dess oberoende ställning. Syftet med statsrådets principbeslut är att forskningens mångvetenskaplighet får en bredare och starkare grund vid universitetet, universitetet kan erbjuda ett bredare forskarsamfund och möjliggöra en starkare forskning. Sambandet mellan högskoleutbildning och forskning stärks också.

Den kunskapsbaserade verksamhetspolitiken och bedömningen av resultatet och genomslagskraften av verksamheten har framhävts i justitieministeriets strategiska planering och beslutsfattande. Justitieministeriet har omfattande behov i anslutning till kunskap och forskning som också är viktiga för den övriga statsförvaltningen och för hela samhället. Forskningsinformation som Rättspolitiska forskningsinstitutet producerar utnyttjas i beslutsfattandet inom många olika förvaltningsområden. Dessutom stödjer den regelbundna uppföljningen och rapporteringen av brottsligheten och brottsförhållandena som Rättspolitiska forskningsinstitutet producerar beslutsfattandet vid justitieministeriet och producerar grundläggande information för den offentliga debatten. Med tanke på forskningsinformationens kvalitet och aktualitet är det viktigt att statistik- och registerproduktionen tryggas.

Syftet med propositionen är att trygga justitieministeriets och hela samhällets möjlighe-

ter till tillgång på forskningsrön och uppföljningsmekanismer i en ny verksamhetsmiljö.

Institutets verksamhet styrs genom ett avtal mellan undervisnings- och kulturministeriet och Helsingfors universitet. Avtalet omfattar bestämmelser om målen för institutets verksamhet. Till den del det med tanke på institutets uppgifter är ändamålsenligt bestäms målen för institutets verksamhet av justitieministeriet och dels av avtalet mellan undervisnings- och kulturministeriet och Helsingfors universitet. Med mål avses här bland annat mål av allmän natur för forskning, uppföljning, analyser och registerförvaltning. Målen preciserar uppgiften som avses i 1 § 2 mom. i lagen. Målen kan till exempel gälla ett visst område inom brottsligheten, lagstiftningsprojekt, institutioner som är föremål för forskningen av rättsliga förhållanden eller inriktningen av registerförvaltningen. Avtal om mål ingås för flera år, men kan vid behov justeras under avtalsperioden.

3.3 Konsekvenser för personalen

Reformen genomförs så att tjänsteförhållandena för den nuvarande personalen vid Rättspolitiska forskningsinstitutet tryggas. Avsikten är att inte minska personalen. Tjänsterna vid forskningsinstitutet läggs ner utan uppsägning och personalen övergår i Helsingfors universitets tjänst. På överföringen tillämpas 5 e och 5 f § i statstjänstemannalagen (750/1994) och bestämmelser om överlåtelse av rörelser i arbetsavtalslagen (55/2001). Personalens löner blir oförändrade eftersom det före lagens ikraftträdande ingås arbetsavtal med de anställda i vilka man bland annat kommer överens om personalens nuvarande lönebelopp. I fortsättningen tillämpas arbetsavtalslagen i stället för statstjänstemannalagen på personalen.

Bestämmelserna om överlåtelse av rörelser leder till att personerna som omfattas av överlåtelsen övergår i rörelseförvärvarens tjänst. Sålunda övergår personalen vid Rättspolitiska forskningsinstitutet i Helsingfors universitets tjänst. Rättigheter och skyldigheter som föranleds av personernas tjänsteförhållanden samt de därmed förbundna arbets- och tjänsteförmånerna överförs likväl utgående från nämnda lagar direkt på den som

förvärvar rörelsen. Förvärvaren, det vill säga Helsingfors universitet, är skyldig att iaktta bestämmelserna i de arbets- och tjänstekollektivavtal som gäller vid den tidpunkt då personalen överförs fram till utgången av avtalsperioden. Därefter tillämpas det allmänna kollektivavtalet för universitet som är bindande för Helsingfors universitet på personalens anställningsförhållanden.

Reformen inverkar inte väsentligt på personalens pensionsskydd. Pensionsskyddet för anställda som övergår i universitetets tjänst bestäms enligt 11 § i lagen om införande av universitetslagen (559/2009). På personer som är födda före den 1 januari 1980 tillämpas lagen om statens pensioner (1295/2006). På övriga anställda tillämpas från och med den 1 januari 2015 lagen om pension för arbetstagare (395/2006). Personer som omfattades av statens pensionssystem före 1993 bevarar sålunda statens tilläggs-pensionsskydd, eftersom de är födda före 1980. Personer som är födda efter 1979 har inte pensionstillväxt som ska skyddas. Sålunda uppkommer det inga förluster i deras pensionsskydd, trots att lagen om pension för arbetstagare tillämpas på dem vid övergången. Även i övrigt är utgångspunkten att de personers pensioner som övergår ska tryggas. Eventuella öppna frågor och detaljer avgörs under övergångsperioden.

I beredningen av reformen och i den praktiska verkställigheten iakttas statens goda personalpolitik. Representanter för personalen har medverkat i beredningen av reformen och frågor i anslutning till övergången har behandlats i samarbetsförfarande. I beredningen har i tillämpliga delar beaktats statsrådets principbeslut om ordnande av statsanställdas ställning vid organisationsförändringar och därmed förbundna tillämpningsanvisningar (26.2.2012, FM/201/00.00.02/2012).

4 Beredningen av propositionen

Forsknings- och innovationsrådet tillsatte den 15 december 2011 en expertgrupp för att utarbeta ett förslag om en helhetsreform av statens forskningsinstitut. Expertgruppens betänkande publicerades den 20 september 2012. I betänkandet föreslogs att den krimi-

nologiska och rättspolitiska forskningen överförs i form av ett universitetsinstitut eller ett särskilt institut till Helsingfors universitet. Det ordnades en omfattande remissbehandling av betänkandet. För Rättspolitiska forskningsinstitutets del bifölls en sammanslagning av Helsingfors universitet, Åbo universitet och Näringslivets forskningsinstitut ETLA medan undervisnings- och kulturministeriet, miljöministeriet, Rättspolitiska forskningsinstitutet, Finlands miljöcentral och Pardia framförde förbehåll och justitieministeriet motsatte sig en fusion. Statsrådets kansli har publicerat en sammanfattning av remissutlåtandena (PM 12.12.2012).

Utgående från betänkandet fattade statsrådet den 5 september 2013 ett principbeslut om en totalreform av statens forskningsinstitut och forskningsfinansiering. Enligt principbeslutet förstärks den kriminologiska och övriga rättspolitiska forskningen genom att Rättspolitiska forskningsinstitutet sammanslås med Helsingfors universitet som ett riksomfattande särskilt institut eller en särskild enhet med specialuppdrag.

Sammanslagningen av forskningsinstitutet med universitetet baserar sig på nämnda principbeslut. Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte den 15 januari 2014 en arbetsgrupp för att förbereda sammanslagningen. I arbetsgruppen ingick representanter för undervisnings- och kulturministeriet, Rättspolitiska forskningsinstitutet och Helsingfors universitet. Regeringens proposition har beretts i arbetsgruppen.

Utlåtanden om propositionen begärdes av justitieministeriets lagberedningsavdelning och justitieförvaltningsavdelningen, undervisnings- och kulturministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, statsrådets kansli, finansministeriet, The European Institute for Crime Prevention and Control (HEUNI), Rättsregistercentralen, Brottsförmyndigheten, dataskyddsombudsmannen, Riksåklagarämbetet, Riksfogdeämbetet, Helsingfors universitet, Östra Finlands universitet, Jyväskylä universitet, Lapplands universitet, Tammerfors universitet, Åbo universitet, Vasa universitet, Finlands Akademi, Polisyreshögskolan, Polisstyrelsen, Gränsbevakningsväsendet, Institutet för Hälsa och Välfärd, Tullen, Statskonto-

ret, Statens Revisionsverk, Helsingfors förlikningsbyrå, Finlands universitet UNIFI rf och Rådet för forskningsinstitutens direktörer (TUNE).

21 av dessa lämnade utlåtanden. Det har gjorts en sammanfattning av utlåtandena. De som lämnade utlåtanden fäste framför allt uppmärksamhet vid skyddet av personuppgifter och institutets styrningssystem. Anmärkningarna och ändringarna som ingick i remissutlåtandena har i mån av möjlighet beaktats i den fortsatta beredningen av propositionen. Bland annat i fråga om sekretessbe-

lagda personuppgifter har motiveringarna preciserats så att endast personal i vilkas uppgifter skötseln av institutets lagstadgade uppgifter ingår får hantera uppgifterna. Behörigheten som institutets direktion ska inneha har även preciserats.

5 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till statens budgetproposition för 2015 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag**1.1 Lagen om Rättspolitiska forskningsinstitutet**

1 §. Administrativ ställning och uppgifter. I paragrafen föreslås att Rättspolitiska forskningsinstitutet överförs till Helsingfors universitet till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde och att forskningsinstitutets namn ändras till Institutet för kriminologi och rättspolitik. Mer än hälften av forskningsinstitutets resurser är inriktade på den kriminologiska forskningen och kriminologins ställning förtydligas genom att kriminologin även fogas till institutets namn. Ordet 'forskningsinstitut' ersätts med 'institut', så att benämningen överensstämmer med benämningarna på Helsingfors universitets enheter.

I bestämmelsens 2 mom. bestäms om institutets uppgifter. Institutet har ett riksomfattande specialuppdrag att bedriva oberoende kriminologisk och annan rättspolitisk forskning. Avsikten är att genom formuleringen av bestämmelsen framhäva institutets särskilda serviceuppdrag i samhället, skyldighet att interagera med det övriga samhället och att producera samhällsligt genomslagskraftig och betydelsefull forskning.

I uppgifterna nämns liksom i nuläget justitieministeriets informationsbehov. Beaktandet av dessa förutsätter en bestämmelse om institutets direktion. Justitieministeriet deltar via direktionen i styrningen av institutet. Till den del det för uppgifterna i 1 § 2 mom. är ändamålsenligt bestäms målen för institutets verksamhet i enlighet med statsrådets arbetsfördelning av justitieministeriet och dels av avtalet mellan undervisnings- och kulturministeriet och Helsingfors universitet. Enligt 11 § 1 mom. i reglementet för statsrådet handlägger varje ministerium bland annat ärenden som berör forskningen inom det egna förvaltningsområdet.

Med samhällets informationsbehov avses framför allt informationsintressen i anslutning till statsrådet, riksdagen, domstolarna, rättsväsendet och justitieförvaltningen samt

straffverkställigheten. Institutet ska arbeta i nära växelverkan med lagberedningen och forskningen ska även stödja justitieministeriets strategiska planering och beslutsfattande. Vid sidan om detta ska forskningsresultaten tillgodose behoven hos ett vittsyftande medborgarsamhälle och erbjuda instrument för en kritisk medborgardebatt.

I paragrafens 2 mom. 2 punkten nämns för tydlighetens skull även kontrollen av brottsligheten och påföljdssystemets verksamhet samt konsekvenserna av lagstiftningen. Momentets 3–5 punkter upphävs. I fortsättningen föreskrivs det om ärendena i instruktionen (se 5 § nedan).

2 §. Ledning och styrning. Rättspolitiska forskningsinstitutet är för närvarande ett chefsstyrt ämbetsverk som leds av en överdirektör. Syftet är att institutet i fortsättningen har en direktion och en direktör. Deras uppgifter fastställs närmare i instruktionen.

I paragrafens 1 mom. bestäms om institutets direktion. Det föreslås att institutet ska ha en direktion som består av nio medlemmar inklusive ordförande och viceordförande. Direktionen tillsätts av rektorn för Helsingfors universitet. På grund av institutets riksomfattande specialuppdrag anses det emellertid nödvändigt att justitieministeriet utser fyra av direktionens medlemmar och undervisnings- och kulturministeriet en. Institutets personal väljer bland sig en medlem.

I stället för den nuvarande överdirektören har institutet en direktör som leder och utvecklar institutets verksamhet och ansvarar för att verksamheten är resultatgivande och för att målen uppnås.

Enligt 3 mom. i bestämmelsen ger Helsingfors universitet närmare bestämmelser om direktionens och direktörens uppgifter i institutets instruktion. Syftet är att direktionen handlägger institutets verksamhets-, personal- och ekonomiplaner och verksamhets- och ekonomiberättelser och årligen i enlighet med målen fastställer forskningens temaområden, teman och principerna för inriktningen av den anvisade finansieringen. Dessutom deltar direktionen i fastställandet av målen för institutets verksamhet som en del av den verksamhetsstyrnings-, budgeterings- och

planeringsprocess som universitet har fastslagit.

3 §. Ingående av avtal. Bestämmelsen upphävs som onödig. Helsingfors universitet är en självständig juridisk person (5.1 § i universitetslagen) som kan ingå förbindelser bland annat om forskning som ska bedrivas och finansiering. Sålunda är det möjligt att anskaffa kompletterande finansiering för institutets forskning till exempel ur det finansiella instrumentet, forskningsanslagen för forsknings-, utvärderings-, framsyns- och utredningsverksamhet eller ur justitieministeriets obundna forskningsanslag.

Bestämmelserna om sekretess ska även iaktas i fortsättningen. När det gäller avtal om överlåtelse eller utbyte av information ska beaktas att dessa fortsättningsvis begränsas av bestämmelsen i 4 b § 3 mom. enligt vilken institutet endast kan överlåta sekretessbelagda personuppgifter för vetenskaplig forskning i enlighet med ett ömsesidigt samarbetsavtal. Om överlåtelse av uppgifter med stöd av 4 b § bestäms sålunda vid institutet.

4 §. Donationer och testamenten. Bestämmelsen om donationer och testamenten upphävs som onödiga. Helsingfors universitet kan som självständig juridisk person ta emot donationer, testamenten och andra förmögenhetsöverlåtelser i enlighet med 5 § 2 mom. i universitetslagen. Universitetets styrelse fattar beslut om skötseln av donations- och testamentsmedel (75 § 2 mom. i universitetslagen). Den som donerar eller testamenterar kan fortsättningsvis ställa upp villkor för överlåtelsen enligt vilka medlen eller vinsten av dem till exempel ska styras till den rättspolitiska forskningen.

4 a §. Institutets rätt att få information. Hänvisningarna i bestämmelsen till forskningsinstitutet ändras till hänvisningar till institutet. Syftet är framför allt att bevara de nuvarande rättigheterna till information och det görs inga ändringar i sak i bestämmelsen. Institutet har endast rätt till information för skötseln av dess forsknings- och uppföljningsuppgifter och rätten gäller inte Helsingfors universitet generellt. Med forsknings- och uppföljningsuppgifter avses endast institutets lagenliga forsknings- och uppföljningsuppgifter (1 § 2 mom. 1–3 punkten), inte annan forskning eller andra uppgifter

som eventuellt åläggs institutet i instruktionen som till exempel undervisning. Lagstadgade forsknings- och uppföljningsuppgifter är endast sådana uppgifter som det i rätt ordningsföljd har beslutats om vid institutet i enlighet med dess instruktion. Liksom i nuläget framgår dessa projekt i praktiken av institutets forskningsprogram eller andra handlingar genom vilka även institutets personal tydligt kan identifiera uppgifterna som omfattas av rätten till information. Eventuell annan forskning som bedrivs av institutets personal är utanför rätten till information och handläggning och för sådan forskning ska det ansökas om särskilda forskningstillstånd.

4 b §. Behandling av och sekretess för uppgifter. Hänvisningarna till forskningsinstitutet i bestämmelsen ändras till hänvisningar till institutet. I bestämmelsen görs inga ändringar i sak. Bestämmelsen gör det fortsättningsvis möjligt att också förvalta ett bestående forskningsregister och en del av den insamlade informationen sparas permanent i forskningsregistret för brott och påföljder. Om innehållet i personuppgifter som registreras bestäms i 4 a § 1 mom. Uppgifterna får även i fortsättningen endast hanteras av Institutet för kriminologi och rättspolitik. Handläggarna ska vara anställda personer som leds av institutets direktör och i vars uppgifter skötseln av institutets lagstadgade uppgifter ingår. För tydlighetens skull kan konstateras att detta ändå inte hindrar till exempel universitetets tekniska personal från att hantera information som datahanteringsuppgifterna förutsätter.

Uppgifterna får inte utnyttjas allmänt för skötseln av Helsingfors universitets uppgifter. Bestämmelsen om överlåtelse av information i bestämmelsens 3 mom. gäller även överlåtelse till universitetets övriga enheter. Information kan överlåtas till dessa endast på samma villkor som till andra instanser som bedriver forskning. Om förutsättningarna för överlåtelse som avsetts i bestämmelsen inte uppfylls, ska uppgifterna begäras av den som ursprungligen överlåt dem. Institutet kan då med tillstånd av den ursprungliga registerföraren vid behov tekniskt sammanställa informationen och ansvara för den tekniska verkställigheten av överlåtelsen. För tydlighetens skull kan vidare konstateras att institu-

tet inte kan överlåta bättre rättigheter till uppgifterna än vad institutet självt har. Kravet på ändamålsbundenhet gäller även i bestämmelsen avsedda ömsesidiga samarbetsavtal och information kan med stöd av bestämmelsen endast överlåtas i sådana samprojekt som gäller institutets forsknings- och uppföljningsuppgifter som avses i 1 § 2 mom. 1–3 punkten. Till överlåtelseerna fogas dessutom bestämmelser som behövs för att skydda allmänna och enskilda intressen (se RP 184/2012 rd, detaljmotiveringen för 4 b §).

5 §. Instruktion. För forskningsinstitutet gäller i nuläget statsrådets förordning om Rättspolitiska forskningsinstitutet (1241/2007) i vilken det föreskrivs om institutets indelning i verksamhetsenheter, personalens behörighetskrav, överdirektörens och enhetsdirektörernas uppgifter, forskningsinstitutets delegation, utnämning av personalen, avgörande av ärenden och arbetsordningen.

Bestämmelserna i förordningen ersätts med en instruktion, arbetsordning eller av andra av Helsingfors universitets interna bestämmelser. Om institutets förvaltning, ekonomi och eventuella andra uppgifter som till exempel medverkan i forskarutbildning föreskrivs i instruktionen för institutet med beaktande av institutets ställning som uppföljningsmyndighet för rättsförhållandena, brottsligheten och dess kontrollsystem. Ställningen ska beaktas till exempel när det gäller förfaranden för att anställa personal, beslutanderätt samt ledningen och övervakningen av personalen. Syftet är att rätten att hantera sekretessbelagd information som getts på basis av rätten till information endast ska innehas av institutets personal som de facto lyder under institutets direktion och direktörens ledning och övervakning. I valet av personal ska vid behov tillämpas ett förfarande för säkerhetsutredning i enlighet med lagen om säkerhetsutredningar (177/2002). Enligt 17 § 2 mom. 6 punkten i universitetslagen har rektorn som uppgift att besluta om anställning av personal, men enligt 4 mom. kan rektorn överföra anställandet av personal till något annat organ eller någon annan person vid universitetet. Rektorn för Helsingfors universitet har delegerat sin beslutanderätt i anslut-

ning till anställning av personal bland annat till chefen för fakultetens institution. Chefen för institutionen samarbetar nära med institutionens enheter som till exempel Institutet för kriminologi och rättspolitik när det gäller rekrytering av personal. Bestämmelsen innebär också att universitetet ska säkerställa den juridiska kompetens som behövs med tanke på uppgifterna som utförs vid institutet.

Övergångsbestämmelser. Bestämmelsens 1 mom. innehåller ikraftträdandebestämmelsen. Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2015.

I 2 mom. i föreskrivs om överföringen av Rättspolitiska forskningsinstitutets rättigheter och skyldigheter på Helsingfors universitet i Institutet för kriminologi och rättspolitikens besittning. Register som forskningsinstitutet förfogar över och materialen i dessa liksom forsknings- och andra material som insamlats med samtycke överförs även på universitetet. Institutet får också rätt att under samma förutsättningar och med samma avgränsningar som tidigare hantera register och material som samlats in av Rättspolitiska forskningsinstitutet. Bestämmelsen omfattar dessutom en bestämmelse om villkor enligt vilken register och material som ska överföras endast får användas för skötseln av forsknings- och uppföljningsuppgifter i enlighet med denna lag. Avsikten är att skyddsnivån för uppgifterna inte ska sjunka till följd av ändringen.

Personalen vid forskningsinstitutet övergår till Institutet för Kriminologi och Rättspolitik från och med den dag då lagen träder i kraft. På överföringen från forskningsinstitutet tillämpas 5 e och 5 f § i statstjänstemannalagen (750/1994) och 1 kap. 10 § i arbetsavtalslagen om överlåtelse av rörelse (55/2001). Tjänsterna vid forskningsinstitutet upphör utan uppsägning den 31 december 2014 och personalen anställs vid Helsingfors universitet från och med den 1 januari 2015. Nedläggningen av tjänsterna och avslutandet av tjänsteförhållandena förutsätter inte samtycke. Uppgifterna i anställningsförhållandet och denna personal övergår till anställningsförhållande vid Helsingfors universitet den 1 januari 2015. Personal med tidsbundna tjänste- och anställningsförhållanden anställs för viss tid vid Helsingfors universitet. En änd-

ring av anställningsförhållandets karaktär inverkar inte på om tjänsteförhållandet fortgår.

Rättigheter och skyldigheter som beror på tjänsteförhållanden som gäller vid tidpunkten för överlåtelsen överförs på Helsingfors universitet. Helsingfors universitet är skyldigt att iakttä bestämmeiserna i tjänstekollektivavtalet som gällde vid tidpunkten för överlåtelsen enligt 5 § i lagen om kollektivavtal (436/1946).

Lagen innefattar inte övergångsbestämmeisen om garantilön. Syftet är emellertid att det före lagens ikraftträdande ingås nya arbetsavtal med de tjänstemän och arbetstagare som överförs och att det avtalas om en lön i euro som motsvarar deras nuvarande lön. Lönen för de anställda som överförs baserar sig sålunda på arbetsavtal. Att det nuvarande kollektivavtalet upphör att gälla har ingen betydelse för hur lönen bestäms. För tydlighetens skull kan konstateras att arbetstagare och arbetsgivare kan komma överens om villkoren för anställningsförhållandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft. Till dessa åtgärder hör till exempel ingående av ett nytt arbetsavtal.

1.2 Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet

24 §. *Sekretessbelagda myndighetshandlingar.* Enligt 24 § 28 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet är de uppgifter som samlas in för Rättspolitiska forskningsinstitutets forsknings- och uppföljningsändamål myndighetshandlingar som är sekretessbelagda. I bestämmelsen ändras forskningsinstitutets nya namn till Institutet för kriminologi och rättspolitik.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Statsrådets nuvarande förordning om Rättspolitiska forskningsinstitutet (1241/2007) upphävs när ändringen träder i kraft. Rättspolitiska forskningsinstitutet nämns dessutom i följande bestämmelser: 2 § i statsrådets förordning om justitieministeriet (543/2003), 21 § 1 mom. i justitieministeriets förordning om justitieministeriets arbetsord-

ning (110/2012), 1 § i justitieministeriets förordning om avgiftsbelagda prestationer som tillhandahålls av justitieministeriet och vissa myndigheter inom dess förvaltningsområde under åren 2014–2015 (1020/2013), 10 § 3 mom. 6 punkten i förordningen om statens tjänstekollektivavtal (1203/1987), 3 § 2 mom. 1 punkten i statstjänstemannaförordningen (971/1994). Avsikten är att omnämnandena stryks genom ändringar av nämnda förordningar.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015. Det är emellertid möjligt att vidta åtgärder för verkställandet av lagen om ändring av lagen om Rättspolitiska forskningsinstitutet redan innan lagen träder i kraft.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt 123 § 1 mom. i grundlagen är universiteten självständiga i enlighet med vad som närmare bestäms om dem genom lag. Institutets verksamhet leds och övervakas av direktionen som är ett organ vid Helsingfors universitet, men i vilket även utomstående expertis är representerad. Dessutom styrs institutet i enlighet med 48 § i universitetslagen genom ett avtal mellan undervisnings- och kulturministeriet och Helsingfors universitet. Styrsystemet strider sålunda inte mot grundlagen när det gäller den garanterade självförvaltningen.

För propositionens del är även bestämmelsen i grundlagen om vetenskapens frihet betydelsefull. Enligt 16 § 3 mom. i grundlagen är vetenskapens, konstens och den högsta utbildningens frihet tryggad. I vetenskapens frihet ingår frihet för utövaren att välja sitt forskningsämne och sin forskningsmetod. Vetenskapens inriktning ska i första hand bestämmas via den vetenskapliga kritik som det vetenskapliga samfundet utövar (RP 309/1993 rd).

Bestämmelsen är betydelsefull även med tanke på Rättspolitiska forskningsinstitutets nuvarande ställning. Det är forskningsinstitutets lagstadgade uppgift att bedriva oberoende rättspolitisk forskning (1 § 1 mom.

2 punkten i lagen om Rättspolitiska forskningsinstitutet). Enligt förarbetet till lagen innebär detta att institutet funktionellt ska vara tillräckligt självständigt och oavhängigt av administrativa strävanden för stunden. Institutets självständiga ställning utgör en garanti för forskningens vetenskapliga kvalitet och för att verksamheten ska kunna bedrivas långsiktigt (RP 104/2007 rd, detaljmotivering till 1 §). I de nuvarande bestämmelserna om Rättspolitiska forskningsinstitutet är den fria forskningen emellertid inte tryggad för enskilda tjänstemän, utan det är framför allt fråga om institutets institutionella oberoende.

Vid universiteten är forskningens frihet däremot tryggad även för enskilda arbetstagar och arbetsgivarens direktivrätt är därför begränsad (KuUB 5/2009 rd, avsnittet Personalen). Enligt 6 § i universitetslagen (558/2009) råder undervisnings- och forskningsfrihet samt konstnärlig frihet vid universiteten. Enligt 32 § 3 mom. får arbetsgivaren i arbetsavtalsförhållandet inte förfara på ett sätt som kan hota den frihet som forskningen, konsten och undervisningen ska ha enligt 6 §.

De lagenliga forskningsskyldigheter som har föreslagits för institutet står emellertid inte i strid med forskningsfriheten. Institutet ska vid inriktningen av sin forskningsverksamhet beakta sina lagstadgade skyldigheter och institutet får utöva arbetsgivarens direktionsrätt gentemot sin personal för att uppfylla dessa skyldigheter. Forskningsfriheten är inte ovillkorlig utan även vid universiteten kan till formen och innehållet olika slag av handledning inriktas på bedrivandet av forskning. I rättslitteraturen (Mäenpää, Olli, 2009. Universitetslagen, s. 79) har bland annat ansetts att en forskare inte förlorar sin frihet för enskilda forskare trots att han eller hon deltar i ett projekt. Det är frivilligt att delta i projekt, men det måste kunna förutsättas att den forskare som deltar i ett projekt förbinder sig till att iaktta avtal, rekommendationer och verksamhetsprinciper som gäller verksamheten. Även när det gäller fördelningen av forskningsresurser kan det förekomma accentueringar och prioriteringar i fråga om inriktningen. I den externa styrningen av forskningen ingår bland annat forskningsprogram genom vilka fördelningen

av forskningsresurser styrs och de riktgivande drag som ingår kan motiveras med att forskningen i alla fall ska ha definierade mål som kan förutses.

Dessutom ska beaktas att institutets uppföljningsuppgifter och förvaltning av register till sin natur inte är vetenskaplig forskning. Forskningsfrihet och arbetsgivarens begränsning av arbetsgivarens direktionsrätt berör sålunda inte dessa uppföljnings- och myndighetsuppdrag.

Av betydelse för propositionen är också 10 § i grundlagen om skydd för privatlivet och 124 § om överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter.

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen stadgas om skyddet av personuppgifter genom lag. Liksom nu ger förslaget institutet rätt att ta del av och hantera personuppgifter för forskningsändamål. Avsikten är inte att i sak ändra bestämmelser som gäller skydd av personuppgifter och för deras förhållande till grundlagen har redogjorts närmare i motiveringen till grundlagsordningen i regeringens proposition 184/2012 rd. De viktiga regleringarna med tanke på grundlagsbestämmelserna om skyddet av personuppgifter (GrUU 14/1998 rd), som till exempel syftet med registrering, innehållet i de personuppgifter som ska registreras, tillåtna ändamål för användning av personuppgifter, tillförlitlighet, bevaringstid och rättsskydd förblir oförändrade till följd av propositionen.

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. Förvaltningen av forskningsregister över brott och domar så som beskrivs ovan i avsnitt 2 är en offentlig förvaltningsuppgift som ska regleras genom lag. Överföringen till universitetet kan betraktas som ändamålsenlig för forskningen och den äventyrar inte kraven på god förvaltning. På universitetets arbetstagar tillämpas bland annat straffrättsligt tjänsteansvar vid brott mot tjänsthemlighet och brott mot tjänsthem-

lighet av oaktsamhet (40 kap. 11 § 3 punkten och 12 § 2 mom. i strafflagen). Det är inte heller fråga om ett betydande utövande av offentlig makt.

Regeringen anser att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om Rättspolitiska forskningsinstitutet**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om Rättspolitiska forskningsinstitutet (1139/2007) 3 och 4 § samt
ändras lagens rubrik, 1 och 2 §, rubriken för 4 a § och det inledande stycket i 4 a § 1 mom.,
4 b § 1–3 mom. och 5 §, av dem 1 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 301/2013 samt rubri-
ken för 4 a § och det inledande stycket i 4 a § 1 mom. och 4 b § 1-3 mom. sådana de lyder i
lag 301/2013, som följer:

Lag**om Institutet för kriminologi och rättspolitik**

1 §

Administrativ ställning och uppgifter

Institutet för kriminologi och rättspolitik
verkar i anslutning till Helsingfors universi-
tet.

Institutet har till uppgift att

1) bedriva oberoende kriminologisk och
annan rättspolitisk forskning med beaktande
av justitieministeriets och samhällets infor-
mationsbehov,

2) följa och analysera brottsligheten, hur
kontrollen av brottsligheten och påföljdssys-
temet fungerar, rättsförhållandena och lag-
stiftningens konsekvenser samt rapportera
om utvecklingen inom dess områden, och

3) förvalta de forskningsregister som be-
hövs för att institutet ska kunna sköta sina
lagbestämda uppgifter.

2 §

Ledning och styrning

Institutet har en direktion som styr och
övervakar institutets verksamhet. Direktionen
har nio medlemmar och den tillsätts av rek-
torn för Helsingfors universitet. Justitiemi-
steriet utser fyra av medlemmarna och un-
dervisnings- och kulturministeriet en. Dess-
utom väljer institutets personal bland sig en
medlem. Direktionens mandatperiod är fyra
år.

Institutet har en direktör som leder och ut-
vecklar institutets verksamhet och svarar för
att verksamheten är resultatgivande och för
att målen uppnås.

Direktionens och direktörens uppgifter
fastställs i instruktionen för institutet.

4 a §

Institutets rätt att få information

Institutet har oberoende av sekretessbestämmelserna, domstolarnas sekretessförordnanden och andra begränsningar i fråga om rätten att få information rätt att på begäran utan avgift få sådana uppgifter som behövs för institutets forsknings- och uppföljningsuppgifter enligt följande:

4 b §

Behandling av och sekretess för uppgifter

För forskning och utredningar som hör till institutets uppgifter får institutet upprätta och förvalta personregister som innehåller uppgifter som avses i 4 a §.

Oberoende av vad som någon annanstans i lag föreskrivs om skyldighet eller rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter, får personuppgifter som har samlats in för institutets bruk inte lämnas ut för att användas vid beslutsfattande som gäller enskilda personer eller familjer eller vid annan motsvarande behandling av ärenden.

Institutet får, med iakttagande av 28 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), i enlighet med ett ömsesidigt samarbetsavtal lämna ut sekretessbelagda personuppgifter för vetenskaplig forskning till en inrättning eller sammanslutning som regelbundet bedriver vetenskaplig forskning. Om den myndighet som har lämnat ut uppgifter till institutet har fått uppgifterna med samtycke av den vars intressen sekretessen är avsedd att skydda, får uppgifter inte lämnas ut i strid med de villkor för användning och utlämnande som uppställts i samtycket. Den myndighet som har lämnat ut sekretessbelagda personuppgifter till institutet ska underrättas om att uppgifterna lämnas vidare. Personuppgifter som har erhållits av

en förundersökningsmyndighet får lämnas ut endast med samtycke av den myndighet som lämnat uppgifterna.

5 §

Instruktion

Bestämmelser om institutets förvaltning, ekonomi och eventuella andra uppgifter finns i en instruktion som ges av Helsingfors universitet. När instruktionen ges ska institutets lagbestämda forsknings-, tillsyns- och registreringsuppgifter beaktas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Rättspolitiska forskningsinstitutets rättigheter och skyldigheter och de register som forskningsinstitutet innehar samt sådant forskningsmaterial och annat material som samlats in med stöd av samtycke eller på något annat grund ska den dag då lagen träder i kraft överföras till Helsingfors universitet för att förvaltas av Institutet för kriminologi och rättspolitik. Institutet kan för skötseln av sina uppgifter bevara och använda de register och material som överförs, under samma förutsättningar och med samma avgränsningar som gällde för Rättspolitiska forskningsinstitutet, om inte något annat föreskrivs i lag. De register och material som överförs får användas endast för att skötseln av forsknings- och tillsynsuppgifter enligt denna lag.

Personalen vid Rättspolitiska forskningsinstitutet överförs till anställning hos Helsingfors universitet den dag lagen träder i kraft. På överföringen tillämpas bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i 5 e och 5 f § i statstjänstemannalagen (750/1994) och 1 kap. 10 § i arbetsavtalslagen (55/2001).

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) 24 § 1 mom. 28 punkten, sådan den lyder i lag 302/2013, som följer:

24 §

Sekretessbelagda myndighetshandlingar

Om inte något annat föreskrivs särskilt, är följande myndighetshandlingar sekretessbelagda:

 28) en förvaltningsmyndighets handlingar och register med uppgifter om en dömd, en häktad eller en person som annars berövats sin frihet, om det inte är uppenbart att utlämnande av uppgifter inte äventyrar personens framtida utkomst, anpassning i samhället el-

ler säkerhet, och om det finns grundad anledning att lämna ut uppgiften; sekretessbelagda är också uppgifter som registrerats i straffregistret, strafforderregistret, justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem och registret över djurhållningsförbud liksom också uppgifter som Institutet för kriminologi och rättspolitik samlat in för forskning och uppföljningsändamål,

 Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 15 september 2014

Statsminister

ALEXANDER STUBB

Försvarsminister *Carl Haglund*

*Bilaga
Parallelltexter*

1.

Lag

om ändring av lagen om Rättspolitiska forskningsinstitutet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om Rättspolitiska forskningsinstitutet (1139/2007) 3 och 4 § samt
ändras lagens rubrik, 1 och 2 §, rubriken för 4 a § och det inledande stycket i 4 a § 1 mom.,
4 b § 1–3 mom. och 5 §, av dem 1 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 301/2013 samt rubri-
ken för 4 a § och det inledande stycket i 4 a § 1 mom. och 4 b § 1-3 mom. sådana de lyder i
lag 301/2013, som följer:

Gällande lag

Föreslagen lydelse

Lag

om Rättspolitiska forskningsinstitutet

1 §

Administrativ ställning och uppgifter

För rättspolitisk forskning finns Rättspoli-
tiska forskningsinstitutet som är verksamt
inom justitieministeriets förvaltningsområde.

Forskningsinstitutet har till uppgift att

1) bedriva oberoende rättspolitisk forskning
med beaktande av justitieministeriets och
samhällets informationsbehov,

2) följa de rättsliga förhållandena *och*
brottsligheten samt utföra analyser och rap-
porter om utvecklingen inom dessa områ-
den,

2 a) förvalta de forskningsregister som be-
hövs för att institutet ska kunna sköta de upp-
gifter det har enligt lag,

3) upprätthålla och främja det nationella
och internationella samarbetet inom den
rättspolitiska forskningen,

4) publicera och förmedla rättspolitisk in-
formation,

Lag

om Institutet för kriminologi och rättspolitik

1 §

Administrativ ställning och uppgifter

*Institutet för kriminologi och rättspolitik
verkar i anslutning till Helsingfors universi-
tet.*

Institutet har till uppgift att

1) bedriva oberoende *kriminologisk* och
annan rättspolitisk forskning med beaktande
av justitieministeriets och samhällets infor-
mationsbehov,

2) följa och analysera brottsligheten, *hur*
*kontrollen av brottsligheten och påföljdssy-
stemet fungerar*, rättsförhållandena och lag-
stiftningens konsekvenser samt rapportera om
utvecklingen inom dess områden, *och*

3) förvalta de forskningsregister som be-
hövs för att institutet ska kunna sköta *sina*
lagbestämda uppgifter.

(3 punkt upphävs)

(4 punkt upphävs)

5) delta i den rättspolitiska forskarutbildningen i samarbete med universiteten. (5 punkt upphävs)

2 §

2 §

Ledning

Ledning och styrning

Forskningsinstitutet leds av en överdirektör.

Överdirektören utnämns av statsrådet.

Institutet har en direktion som styr och övervakar institutets verksamhet. Direktionen har nio medlemmar och den tillsätts av rektorn för Helsingfors universitet. Justitieministeriet utser fyra av medlemmarna och undervisnings- och kulturministeriet en. Dessutom väljer institutets personal bland sig en medlem. Direktionens mandatperiod är fyra år.

Institutet har en direktör som leder och utvecklar institutets verksamhet och svarar för att verksamheten är resultatgivande och för att målen uppnås.

Direktionens och direktörens uppgifter fastställs i instruktionen för institutet.

3 §

Ingående av avtal

Forskningsinstitutet får ingå avtal inom sitt verksamhetsområde med andra myndigheter samt med sammanslutningar och enskilda om forskning och utredningar samt om utbyte av information, om inte annat bestäms om sekretessbelagda uppgifter. Forskningsinstitutet kan även ingå samarbetsavtal med andra forskningsinstitut och med högskolor om genomförande av gemensamma forskningsprojekt. (3 § upphävs)

4 §

Donationer och testamenten

Forskningsinstitutet får ta emot donations- och testamentsmedel för sin verksamhet. (4 § upphävs)

4 a §

Forskningsinstitutets rätt att få uppgifter

Forskningsinstitutet har oberoende av sekretessbestämmelserna, domstolarnas sekretessförordnanden och andra begränsningar i fråga om erhållande av information rätt att på begäran utan avgift få sådana uppgifter som behövs för institutets forsknings- och uppföljningsuppgifter enligt följande:

1) av åklagarmyndigheterna uppgifter om behandlingen av ärenden inom åklagarväsendet och om åklagarnas avgöranden,

2) av rättshjälpsmyndigheterna uppgifter om rättshjälp,

3) av medlingsbyråerna uppgifter om handlingar som upprättats vid medling i brottmål och tvistemål,

4) av domstolarna uppgifter om behandlingen av mål och ärenden vid domstolarna och om rättegångshandlingar och avgöranden, med undantag för de uppgifter i rättegångshandlingarna som gäller domstolens överläggning,

5) av utökningsmyndigheterna uppgifter om utökningsärenden,

6) av Brottspåföljdsmyndigheten, Rättsregistercentralen och utökningsmyndigheterna uppgifter om påföljder som har bestämts för brott och om verkställigheten av påföljderna, med undantag för uppgifter som ingår i säkerhetsregistret och patientregistret i Brottspåföljdsmyndighetens informationssystem,

7) av Rättsregistercentralen uppgifter enligt 1–6 punkten ur justitieförvaltningens riksfattande informationssystem och ur andra register som Rättsregistercentralen förvaltar med stöd av lag,

8) ur informationssystemet för polisärenden och ur undersöknings- och handräckningsregistret i gränsbevakningsväsendets funktionella informationssystem uppgifter om personer som har utsatts för brott och om besöksförbud, gjorda polisanmälningar, förundersökningar i brottmål och använda tvångsmedel, med undantag för uppgifter om informationskälla och hemliga tvångsmedel,

9) av Institutet för hälsa och välfärd uppgif-

4 a §

Institutets rätt att få information

Institutet har oberoende av sekretessbestämmelserna, domstolarnas sekretessförordnanden och andra begränsningar i fråga om *rätten att få* information rätt att på begäran utan avgift få sådana uppgifter som behövs för *institutets* forsknings- och uppföljningsuppgifter enligt följande:

(1–10 punkten och 2–4 mom. som i 4 a § i gällande lag)

ter om rättspsykiatriska utlåtanden om sinestillstånd och om farlighetsbedömningar,

10) av Statskontoret uppgifter om ersättningar i anslutning till skador orsakade genom brott, till frihetsberövanden och till rättegångsförfaranden.

Uppgifter enligt 1 mom. 1–6 punkten ska i första hand inhämtas ur Rättsregistercentralens i 7 punkten avsedda informationssystem och register, om uppgifterna är tillgängliga i dem.

Rätten att få uppgifter gäller inte uppgifter som är sekretessbelagda med tanke på statens yttre säkerhet eller Finlands internationella förhållanden.

De uppgifter som ska lämnas med stöd av denna paragraf får också lämnas ut i elektronisk form.

4 b §

Behandling av och sekretess för uppgifter

För forskning och utredningar som ingår i forskningsinstitutets uppgifter får institutet upprätta och förvalta personregister som innehåller uppgifter som avses i 4 a §.

Oberoende av vad som någon annanstans i lag föreskrivs om skyldighet eller rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter, får personuppgifter som har samlats in för forskningsinstitutets bruk inte lämnas ut för att användas vid beslutsfattande som gäller enskilda personer eller familjer eller vid annan motsvarande behandling av ärenden.

Forskningsinstitutet får, med iakttagande av 28 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), i enlighet med ett ömsesidigt samarbetsavtal lämna ut sekretessbelagda personuppgifter för vetenskaplig forskning till en inrättning eller sammanslutning som regelbundet bedriver vetenskaplig forskning. Om den myndighet som har lämnat ut uppgifter till forskningsinstitutet har fått uppgifterna med samtycke av den vars intressen sekretessen är avsedd att skydda, får uppgifter inte lämnas ut i strid med de villkor för användning och utlämnande som uppställts i samtycket. Den myndighet som har lämnat ut sekretessbelagda personuppgifter till forskningsinstitutet ska underrättas om att uppgifterna lämnas vidare. Personuppgifter som har

4 b §

Behandling av och sekretess för uppgifter

För forskning och utredningar som hör till institutets uppgifter får institutet upprätta och förvalta personregister som innehåller uppgifter som avses i 4 a §.

Oberoende av vad som någon annanstans i lag föreskrivs om skyldighet eller rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter, får personuppgifter som har samlats in för institutets bruk inte lämnas ut för att användas vid beslutsfattande som gäller enskilda personer eller familjer eller vid annan motsvarande behandling av ärenden.

Institutet får, med iakttagande av 28 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), i enlighet med ett ömsesidigt samarbetsavtal lämna ut sekretessbelagda personuppgifter för vetenskaplig forskning till en inrättning eller sammanslutning som regelbundet bedriver vetenskaplig forskning. Om den myndighet som har lämnat ut uppgifter till institutet har fått uppgifterna med samtycke av den vars intressen sekretessen är avsedd att skydda, får uppgifter inte lämnas ut i strid med de villkor för användning och utlämnande som uppställts i samtycket. Den myndighet som har lämnat ut sekretessbelagda personuppgifter till forskningsinstitutet ska underrättas om att uppgifterna lämnas vidare. Personuppgifter som har

erhållits av en förundersökningsmyndighet får lämnas ut endast med samtycke av den myndighet som lämnat uppgifterna.

På utlämnande av personuppgifter som har registrerats i ett forskningsregister tillämpas i övrigt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, och på annan behandling av personuppgifter personuppgiftslagen (523/1999).

5 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Närmare bestämmelser om forskningsinstitutets uppgifter och organisation samt om avgörande av ärenden vid institutet och om ärenden som gäller personalen utfärdas genom förordning av statsrådet.

I forskningsinstitutets arbetsordning bestäms närmare om forskningsverksamheten och institutets interna förvaltning.

erhållits av en förundersökningsmyndighet får lämnas ut endast med samtycke av den myndighet som lämnat uppgifterna.

(4 mom. som i 4 b § i gällande lag)

5 §

Instruktion

Bestämmelser om institutets förvaltning, ekonomi och eventuella andra uppgifter finns i en instruktion som ges av Helsingfors universitet. När instruktionen ges ska institutets lagbestämda forsknings-, tillsyns- och registreringsuppgifter beaktas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Rättspolitiska forskningsinstitutets rättigheter och skyldigheter och de register som forskningsinstitutet innehar samt sådant forskningsmaterial och annat material som samlats in med stöd av samtycke eller på något annan grund ska den dag då lagen träder i kraft överföras till Helsingfors universitet för att förvaltas av Institutet för kriminologi och rättspolitik. Institutet kan för skötseln av sina uppgifter bevara och använda de register och material som överförs, under samma förutsättningar och med samma avgränsningar som gällde för Rättspolitiska forskningsinstitutet, om inte något annat föreskrivs i lag. De register och material som överförs får användas endast för att skötseln av forsknings- och tillsynsuppgifter enligt denna lag.

Personalen vid Rättspolitiska forskningsinstitutet överförs till anställning hos Helsingfors universitet den dag lagen träder i kraft. På överföringen tillämpas bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i 5 e och 5 f § i statstjänstemannalagen (750/1994) och 1 kap. 10 § i arbetsavtalslagen (55/2001).

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 24 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) 24 § 1 mom. 28 punkten, sådan den lyder i lag 302/2013, som följer:

Gällande lag

24 §

Sekretessbelagda myndighetshandlingar

Om inte något annat föreskrivs särskilt, är följande myndighetshandlingar sekretessbelagda:

28) en förvaltningsmyndighets handlingar och register med uppgifter om en dömd, en häktad eller en person som annars berövats sin frihet, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter inte äventyrar personens framtida utkomst, anpassning i samhället eller säkerhet, och om det finns grundad anledning att lämna ut uppgiften; sekretessbelagda är också uppgifter som registrerats i straffregistret, bötesregistret, justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem och registret över djurhållningsförbud liksom också uppgifter som Rättspolitiska forskningsinstitutet samlat in för forskning och uppföljningsändamål,

Föreslagen lydelse

24 §

Sekretessbelagda myndighetshandlingar

Om inte något annat föreskrivs särskilt, är följande myndighetshandlingar sekretessbelagda:

28) en förvaltningsmyndighets handlingar och register med uppgifter om en dömd, en häktad eller en person som annars berövats sin frihet, om det inte är uppenbart att utlämnande av uppgifter inte äventyrar personens framtida utkomst, anpassning i samhället eller säkerhet, och om det finns grundad anledning att lämna ut uppgiften; sekretessbelagda är också uppgifter som registrerats i straffregistret, strafforderregistret, justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem och registret över djurhållningsförbud liksom också uppgifter som *Institutet för kriminologi och rättspolitik* samlat in för forskning och uppföljningsändamål,

Denna lag träder i kraft den 20 .
